

ศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอ
หนองบุญมาก

A Study of the Roles in Supporting Buddhist Activities of Uposathasila's the Assembly
in Nongboonmak district

ดร.ประสพฤกษ์ รัตนยงค์^๑

ดร.ชุติมา นาคประสิทธิ์^๒

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของอุบาสกอุบาสิกาในสมัยพุทธกาล ๒) เพื่อศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากและ๓) เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documents) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field study) ในพื้นที่อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากก่อตั้งขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีสมาชิกครั้งแรก ๘๑๐ คน โดยการปรารภของพระสงฆ์และประชาชนผู้ที่เข้ารักษาอุโบสถศีลตามวัดต่าง ๆ ในอำเภอหนองบุญมาก โดยมีวัตถุประสงค์การทำงานที่ชัดเจน มีกฎระเบียบแนวทางการปฏิบัติ มีคณะกรรมการดำเนินงานและมีกิจกรรมที่มุ่งประโยชน์ชมรม ฯ พระพุทธศาสนาและแก่สังคม ที่ผ่านมาชมรมฯ ได้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการอุปถัมภ์พระสงฆ์ ด้านกิจกรรมพระพุทธศาสนา ด้านชักชวนคนเข้าวัด ด้านการเผยแผ่ธรรม ด้านสงเคราะห์ ด้านกิจกรรมคณะสงฆ์ และด้านประเพณี ซึ่งผลจากการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของชมรม ฯ ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดจิตานุหิตประโยชน์อย่างมากมาต่อพระพุทธศาสนาและสังคมอย่างยิ่ง และได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นทำให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสเข้าวัด รักษาศีล ปฏิบัติธรรม รักษาขนบประเพณีที่ดีงามไว้ จะเห็นได้จากการที่วัดต่าง ๆ มีผู้เข้าไปรักษาอุโบสถศีลและการสมัครเป็นสมาชิกของชมรมฯ เพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปีนั่นเอง

คำสำคัญ :ชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล, กิจกรรมพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

^๑ อาจารย์ประจำคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา

^๒ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

This research has three objectives; 1) to study about the roles in supporting Buddhist activities of Uposathasila in Buddhist era, 2) to study about background and development of Uposathasila the assembly in Nongboonmak District and 3) to study about the roles in supporting Buddhist activities of Uposathasila the assembly in Nongboonmak District. It is a Qualitative Research that collected the data from documents and filed study in the area of Nongboonmak District, Nakhon Ratchasima Province. The research results is found that Upasaka-Upasika's the assembly in Nongboonmak District was established on 2003 with the member for 810 members by mentioned of the monks and public who participated of Uposathasila in the temples in Nongboonmak District has the objective of working is clearly, there are rules, method and has the committee operate and has the activities that benefit Buddhist Association and for society. The previous; the association has served for supporting Buddhist activities are Patronage of the monk, Buddhist activities, invitation the public visit the temple, publicize the Dhamma, assistance, activities of the monks and traditional that affected supporting Buddhist activities of the association. It caused the large benefits for Buddhist and society and also has been accepted by the public who visit the temple for observe the percepts, practice the Dhamma, preserve the good tradition. It is show that the temples have the public visit for serve Upasaka-Upasika and apply to be a member of the association is increase every year

Keywords: Uposathasila's the assembly, Buddhist activities

๑. บทนำ

พระพุทธศาสนาเผยแผ่มาจนถึงปัจจุบันนับได้ ๒๕๖๑ ปีเพราะอาศัยพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกาช่วยกันรักษาสืบทอดกันต่อๆมาทั้งในรูปการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติตามคำสอน การรักษาสืบทอดพระธรรมวินัยและการส่งเสริมกิจกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา อุบาสกอุบาสิกาเป็นอีกพุทธบริษัท ๑ ใน ๔ ที่มีบทบาทที่สำคัญในการให้ความอุปถัมภ์ด้านการถวายปัจจัย ๔ เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ ได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และส่งเสริมงานพระศาสนา ด้านต่างๆ เพื่อให้พระสงฆ์รักษาพระวินัย และทำศาสนกิจอย่างไม่ต้องกังวลเรื่องต่าง ๆ จึงทำให้พระพุทธศาสนาดำรงตั้งมั่นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่นท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี มหาอุบาสิกาวิสาขาหรือพระเจ้าอชาตศัตรู เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นอุบาสกที่อยู่เบื้องหลังการเผยแผ่งานพระศาสนาทั้งสิ้น

ชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล อำเภอนองบุญมาก เป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกันขึ้นมา เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและกันของกลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลในเขตอำเภอนองบุญมาก จังหวัด นครราชสีมาในด้านต่างๆ เช่น การเยี่ยมเยียนเวลาเจ็บป่วย การให้เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ญาติ ของสมาชิกที่ตาย ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็น ประจำทั้งในชีวิตประจำวันหรือในเทศกาลที่มีการรักษาอุโบสถศีลวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำโดยไปร่วมทำ กิจกรรมที่วัดในชุมชนใกล้บ้านของตนเอง อันเป็นการดำเนินตามแบบอย่างอุบาสกอุบาสิกาในอดีตที่ ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาจนเป็นเหตุให้ศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล อำเภอนองบุญมาก เป็นที่รู้จัก กันอย่างกว้างขวางและเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่สังคมและคนทุกๆ ไปในการอุปถัมภ์ดูแลรักษา พระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษากิจกรรมการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษา อุโบสถศีลอำเภอนองบุญมากว่ามีด้านใดบ้างที่น่าสนใจ และจะเป็นแบบอย่างแก่กลุ่มต่าง ๆ ต่อไปจึง มีวัตถุประสงค์คือ

๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของอุบาสกอุบาสิกาใน สมัยพุทธกาล

๒.๒ เพื่อศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอนองบุญ มาก

๒.๓ เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถ ศีลอำเภอนองบุญมาก

๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษา อุโบสถศีลอำเภอนองบุญมาก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการ เก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documents) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field study) ในพื้นที่อำเภอนอง บุญมาก จังหวัดนครราชสีมาซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย ดังต่อไปนี้

๓.๑ แหล่งข้อมูลด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหามุ่งศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษา อุโบสถศีลอำเภอนองบุญมากใน ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการอุปถัมภ์พระสงฆ์ ๒) ด้านกิจกรรม

พระพุทธศาสนา ๓) ด้านการชักชวนคนเข้าวัด ๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕) ด้านสงเคราะห์ ๖) ด้านกิจกรรมคณะสงฆ์ ๗) ด้านประเพณี

๓.๒ แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษามาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่เอกสาร หนังสือ ตำราวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ แหล่งข้อมูลจากภาคสนาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์สมาชิกของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล อำเภอนองบุญมาก เกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการอุปถัมภ์พระสงฆ์ ๒) ด้านกิจกรรมพระพุทธศาสนา ๓) ด้านการชักชวนคนเข้าวัด ๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕) ด้านสงเคราะห์ ๖) ด้านกิจกรรมคณะสงฆ์ ๗) ด้านประเพณี

๓.๔ แหล่งข้อมูลด้านประชากร

แหล่งข้อมูลด้านประชากร คือ สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอนองบุญมาก ชายและหญิง อายุ ๒๐-๕๐ ปีขึ้นไปจำนวน ๕ คน อายุ ๕๐-๗๐ ปีจำนวน ๕ คนและอายุ ๗๐ ปีขึ้นไปจำนวน ๕ คนและพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาสจำนวน ๓ รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๘ รูป/คน โดยคัดเลือกสมาชิกชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล ฯลฯ ในแต่ละกลุ่มในหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอนองบุญมาก โดยเลือกแบบเจาะจงผ่านผู้นำของสมาชิกแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ได้สมาชิกชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล ฯลฯ แต่ละกลุ่มที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของงานวิจัย โดยมีความผสมผสานในประเด็น เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา

๔ สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่องศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล อำเภอนองบุญมาก มีผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

๔.๑ บทบาทการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของอุบาสกอุบาสิกาในสมัยพุทธกาล

อุบาสกอุบาสิกา หมายถึง ชายหรือหญิงผู้นั่งใกล้พระรัตนตรัย คฤหัสถ์ชายหญิงที่แสดงตนเป็นคนนับถือพระพุทธศาสนาโดยประกาศถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ^๓ ผู้ประกาศตนเป็นอุบาสกอุบาสิกาเป็นคู่แรกในโลกคือบิดาและมารดาและภรรยาเก่าของพระยสะ ด้วยการแสดงตนเคารพนับ

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๕๖๑-๕๖๒.

ถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เป็นการประกาศตนต่อหน้าพระพุทธเจ้าหรือประกาศตนต่อหน้าพระสงฆ์สาวกก็ได้ และการเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ตินั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่เรียกว่าอุบาสกธรรม ๕ ประการคือ ๑) มีศรัทธาเชื่อมีเหตุผล มั่นในคุณพระรัตนตรัย ๒) มีศีลอย่างน้อยดำรงตนได้ในศีล ๕ หรือศีล ๘ ๓) ไม่ถือนมกลตืนข้าว เชื้อกรรมมุ่งหวังผลจากการกระทำ ไม่เชื่อนมกลโขกลางของขลังศักดิ์สิทธิ์ ๔) ไม่แสวงหาทักษิณียบุคคลนอกหลักคำสอนนี้ ๕) เอาใจใส่ทำนุบำรุงและช่วยกิจการพระพุทธศาสนา^๔ นอกจากนี้ยังพบว่าอุบาสกอุบาสิกาในสมัยพุทธกาลยังมีบทบาทในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ คือ ๑) ด้านการสร้างศาสนทายาท มีการออกบวช ให้บุตรหลานของตนบวช เป็นต้น ๒) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการฟังเทศน์ เผยแผ่ธรรมเป็นต้น และ๓) ด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่การสังเคราะห์ญาติมิตรโดยธรรม เปิดโอกาสให้ได้ทำการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา เป็นต้น ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็น เช่นอนาถปิณฑิกเศรษฐีมหาอุบาสกและนางวิสาขามหาอุบาสิกา เป็นต้นที่ได้ทำหน้าที่อุบาสกอุบาสิกาที่ดีเป็นแบบอย่างจนเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองได้อย่างดียิ่งในทุกด้าน

๔.๒ ความเป็นมาและพัฒนาการของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก

อำเภอหนองบุญมาก เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา มีการแบ่งเขตการปกครองของอำเภอหนองบุญมาก แบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายราชอาณาจักร และฝ่ายพุทธจักร ส่วนชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากได้ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีสมาชิกครั้งแรก ๘๑๐ คน โดยการปรารภของพระครูวิมลสารวิสุทธิ พระครูวินัยธรนิคม สิริวิฑฒโน พระครูอัครสิริวัฒน์ (สมศรี) นางกอบกุล ใจสาหัส และผู้รักษาอุโบสถศีลวัดต่าง ๆ ในอำเภอหนองบุญมากอีกหลายท่าน ได้มีความเห็นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษานั้นในแต่ละหมู่บ้านในอำเภอหนองบุญมากจะมีประชาชนทั่วไปเข้าวัด รักษาอุโบสถศีล อยู่อาศัยที่วัดปฏิบัติธรรม ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเช่น ฟังเทศน์ สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น และกิจกรรมอื่น ๆ ตลอดทั้งวันอยู่ที่วัดนั้น ปัญหาสิ่งหนึ่งที่พบคือบางวัดไม่มีพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำญาติโยมปฏิบัติธรรม หรือเทศนาให้โยมได้ฟังได้ เพราะมีแต่พระบวชใหม่หน้าเทศกาลพรรษา หรือพระที่บวชเมื่ออายุมากแล้ว^๕ ทำให้พระศาสนาเสียโอกาสในการชักนำคนเข้าวัด หรือคนที่เข้าวัดมาแล้วเสียโอกาสที่จะได้รับความรู้ต่าง ๆ จากพระพุทธศาสนา พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาดังกล่าวข้างต้นจึงปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนที่มารักษาอุโบสถศีลในแต่ละวันได้รับประโยชน์และอยากจะทำบุญได้รู้จักกลุ่มคนที่รักษาอุโบสถศีลที่วัดต่าง ๆ ในอำเภอหนองบุญมากด้วยกันบ้าง อันเป็นการรู้จักมักคุ้นกันเห็นหน้ากัน เป็นญาติมิตรที่

^๔ อก.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๕/๒๙๓.

^๕ สัมภาษณ์,พระครูวิมลสารวิสุทธิ รองเจ้าคณะอำเภอหนองบุญมาก เจ้าอาวาสวัดหนองหัวแรด วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๑

คุ้นเคยกันในหมู่บ้านต่าง ๆ จะได้สอบถามสารทุกข์สุกดิบกันและกันและได้ทำบุญได้ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยกัน^๖ ดังนั้นกลุ่มผู้นำดังกล่าวจึงปรึกษาหารือและมีความเห็นร่วมกันว่า “น่าจะมีการรวมกลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลในอำเภอหนองบุญมาก เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปแต่ละหมู่บ้านที่เป็นสมาชิก” จึงจัดตั้งกลุ่มนี้ขึ้นเป็นชมรม^๗ ให้ชื่อว่า “ชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก” มีที่ตั้งชมรมอยู่ที่วัดหนองหัวแรด อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยมีประธานฝ่ายพระสงฆ์คือ พระครูวิมลสารวิสุทธิ เจ้าอาวาสวัดหนองหัวแรด เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ในอำเภอหนองบุญมากเป็นกรรมการ และฝ่ายคฤหัสถ์ มีนางกอบกุล ใจสาหัสเป็นประธาน และมีการคัดเลือกหัวหน้าแต่ละหมู่บ้าน เป็นกรรมการ การจัดตั้งชมรมฯ ขึ้นครั้งแรกนั้นมีสมาชิกจำนวน ๘๑๐ คน^๘ โดยมีระเบียบข้อบังคับ มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ คือพระครูวิมลสารวิสุทธิ รองเจ้าคณะอำเภอหนองบุญมาก เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และมีเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล ในเขตอำเภอหนองบุญมาก เป็นกรรมการ และคณะกรรมการฝ่ายบริหารมาจากผู้รักษาอุโบสถศีลจากหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอหนองบุญมาก ดำเนินงานและมีกิจกรรมที่มุ่งประโยชน์แก่ชมรมฯ พระพุทธศาสนาและสังคม

กิจกรรมของชมรม เช่น ส่งเสริมด้านการอุปถัมภ์พระสงฆ์ วันสำคัญ ชักชวนคนเข้าวัดเผยแผ่ธรรม ประเพณี สงเคราะห์สมาชิก จะออกเยี่ยมเยียนผู้รักษาอุโบสถศีลด้วยกันที่ป่วยหรือประสบปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนในโอกาสพิเศษต่าง ๆ กิจกรรมการบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญกุศล อาทิ หากมีผู้รักษาอุโบสถศีลที่เป็นสมาชิกชมรม ฯ ไตเสียชีวิต กลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลก็จะไปร่วมงานและร่วมบำเพ็ญกุศลศพ หรือ การทอดกฐินหรือผ้าป่าสามัคคี กลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลก็จะเข้ามาดำเนินการและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการบำเพ็ญบุญในวันพระ กลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลจะเป็นผู้ผลักดันและเป็นกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริมการเข้าวัด ทำบุญในวันพระ ในเรื่องของการพึ่งพิงพึ่งธรรม นิ่งสมาธิ สวดมนต์ เป็นต้น โดยลักษณะของกิจกรรม จะมีการหมุนเวียนไปรวมกลุ่มพึ่งพิงธรรม ปฏิบัติธรรมตามวัดหรือสถานที่ต่าง ๆ ในเทศกาลเข้าพรรษา โดยจะจัดเป็นตารางแต่ละปี จัดหาพระสงฆ์เทศน์ ถวายปัจจัยให้วัด

^๖ สัมภาษณ์,นางกอบกุล ใจสาหัส ประธานชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๑

^๗ ชมรม หมายถึง องค์กรประชาชน หรือองค์กรชาวบ้านประเภทหนึ่งที่เริ่มต้น จากการรวมตัวของชาวบ้านตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปในรูปของกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมใน กิจกรรมหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของชุมชนหรือสนอง วัตถุประสงค์ของทางราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้งชมรม ผู้สูงอายุ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นนี้อาจจัดตั้งอย่างไม่เป็นทางการคือไม่มีกฎหมายรองรับแต่อาจมี ระเบียบทางราชการหรือระเบียบที่กลุ่มจัดทำขึ้นเองเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่เป็นทางการซึ่งจัดขึ้นมาโดยมีกฎหมายรองรับ อาจเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล ก็ได้แล้วแต่กรณี

^๘ จากเอกสารฐานข้อมูลของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๑

พระสงฆ์และทอดผ้าป่าให้กับวัดที่ไป ไปร่วมกิจกรรมงานศพของสมาชิกหรือสามี ภรรยาของสมาชิกที่เสียชีวิตเพื่อสร้างคุณค่าและสถานะทางสังคมในชุมชนของกลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีลด้วยกัน^๙

๔.๓ บทบาทการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก

จากการศึกษาพบว่าชมรมผู้รักษาอุโบสถศีล อำเภอหนองบุญมาก ได้ทำหน้าที่ในฐานะของชาวพุทธที่ดี ได้ส่งเสริมบทบาทของพระพุทธศาสนาใน ๗ ด้านคือ

๑) **ด้านความอุปถัมภ์พระสงฆ์** การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อพระสงฆ์ อุปถัมภ์พระสงฆ์ด้านปัจจัย ๔ ร่วมบริจาคสร้างกุฏิสงฆ์ ปัจจัยเงินทองค่ารถในการเดินทางอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ ทำบุญตักบาตรโครงการปฏิบัติธรรม โครงการปริวาสกรรมและโครงการเดินธุดงค์เฉลิมพระเกียรติ เป็นต้นประจำ^{๑๐}

๒) **ด้านกิจกรรมพระพุทธศาสนา** การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน การตักบาตร การสวดมนต์ไหว้พระ รักษาอุโบสถศีล ปฏิบัติธรรมในวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ในเทศกาลเข้าพรรษา โครงการปริวาสกรรม โครงการธุดงค์เฉลิมพระเกียรติ เป็นต้นเป็นประจำ^{๑๑}

๓) **ด้านการชักชวนคนเข้าวัด** มีการชักชวนเด็ก เยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปให้เข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาตามวัดต่าง ๆ ด้วยการทำให้จิตใจเลื่อมใสในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ อย่างแท้จริง^{๑๒} โดยการชักนำเยาวชน ผู้สูงอายุในอำเภอหนองบุญมาก ข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนทั่วไปร่วมปฏิบัติธรรมและฟังธรรมเป็นประจำ

๔) **ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา** มีการจัดพิมพ์หนังสือสวดมนต์ถวายวัด สนับสนุนการเผยแผ่ธรรมของพระสงฆ์มีการนิมนต์พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงและผู้คนเคารพนับถือมาเทศน์ มาบรรยายธรรม จัดกิจกรรมฟังธรรม ปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติเช่นวันพ่อ วันแม่ วันปีใหม่ มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ การสวดมนต์ข้ามปี สนับสนุนปัจจัยในกองทุนธุดงค์เผยแผ่ธรรมของคณะสงฆ์อำเภอหนองบุญมาก การจัดพิมพ์เอกสารคำสอนทางพระพุทธศาสนา การพิมพ์หนังสือธรรม หนังสือสวดมนต์ ซีดี และสนับสนุนโครงการธรรมเพื่อประชาชนของวิฑูรย์ชุมชน เป็นต้น^{๑๓}

^๙ สัมภาษณ์พระครูอัครสิริวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดบ้านใหม่ไทยเจริญ เจ้าคณะตำบลไทยเจริญ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

^{๑๐} สัมภาษณ์นางละออง ในกระโทก หัวหน้ากลุ่มตำบลหนองตะไกร วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์นางติ่ม เนินกระโทก หัวหน้ากลุ่มบ้านใหม่สมบูรณ์ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์นางจินดา บุษสระเกษ หัวหน้ากลุ่มตำบลบ้านใหม่ไทยเจริญ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์พระครูพุทธธัชธารัง เจ้าอาวาสวัดสวนป่าพุทธธรรม วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๕) **ด้านสงเคราะห์** จะให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือสมาชิกของชมรม ฯ ที่เจ็บป่วย หรือเสียชีวิต โดยการไปเยี่ยมเยียนพูดคุยให้กำลังใจ มอบเงินและสิ่งของที่จำเป็นให้ เมื่อเสียชีวิตสมาชิกของชมรม ฯ จะไปร่วมในพิธีสวดพระอภิธรรม หรือฌาปนกิจศพ มีการมอบเงินสงเคราะห์ให้กับคนในครอบครัว นอกจากนี้ยังสงเคราะห์ไปยังพระสงฆ์ในอำเภอที่อาพาธหรือมรณภาพก็จะไปเยี่ยมเยียนหรือมอบเงินให้รวมทั้งสามเณร-ภรรยาสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต นอกจากนี้ยังร่วมบริจาคเงินช่วยเหลือวัดที่ประสบภัยต่าง ๆ เช่นไฟไหม้ น้ำท่วม ร่วมกับวัดและชุมชนเสมอมา^{๑๔}

๖) **ด้านกิจกรรมคณะสงฆ์** เข้าร่วมโครงการและบริจาคเงินปัจจัย ๔ สนับสนุน แก่โครงการของคณะสงฆ์อำเภอต่าง ๆ และคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมาประจำ เช่น โครงการธุดงค์ธรรมจาริกเผยแผ่ธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา โครงการประชุมสังฆจร โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติของอำเภอหนองบุญมากและของคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา^{๑๕} ดังนี้เป็นอาทิ

๗) **ด้านประเพณี** มีการเข้าร่วมโครงการและสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันลอยกระทง และการทำบุญพิธีต่าง ๆ เช่น การทำบุญอุทิศผู้ตายเป็นต้นโดยการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม รักษาอุโบสถศีล เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดหรือสถานที่จัดงาน^{๑๖}

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของชมรม ฯ ตลอดระยะเวลา หลายปีที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความประทับใจอย่างมากมายต่อพระพุทธศาสนาพระสงฆ์ที่ปฏิบัติงานพระศาสนาได้มีกำลังใจทำงานพระศาสนาอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ต่อสมาชิกของชมรมที่ทำให้ได้มีโอกาสใกล้ชิดพระศาสนา มีโอกาสเข้าวัด รักษาศีล ปฏิบัติธรรม ได้รับการยอมรับและความเชื่อถือเพิ่มขึ้นเสมอมา จะเห็นได้จากการสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้นทุกปีและมีอายุน้อยลงด้วย โดยวัดต่าง ๆ ในอำเภอหนองบุญมากหน้าเทศกาลเข้าพรรษาจะมีผู้รักษาอุโบสถศีลเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของชมรม ฯ ที่ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากประชาชน ดังกล่าวการเข้าร่วมกิจกรรมเข้าวัดปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้นส่งผลดีแก่พระศาสนาและสมาชิกชมรม ได้พบเห็นกัน การสนทนาธรรม เห็นใจ สงเคราะห์กันและกันดังกล่าว

๕.ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการวิจัยดังนี้

^{๑๔} สัมภาษณ์นางแฉล้ม กลางจันอัด หัวหน้ากลุ่มหมู่ที่ ตำบลหนองตะไไ้ ๔ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์นางประทีป สุขกำเนิด หัวหน้ากลุ่มตำบลหนองหัวแรด วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์นางแต้ว หัดเคลือบ หัวหน้ากลุ่มตำบลหัวท้านบ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริมให้มีการนำวิถีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการนำหลักมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกด้วย โดยเฉพาะเรื่องการได้ร่วมปฏิบัติธรรมทุกวันพระที่มีโอกาสและเรื่องได้ทำบุญตักบาตรเป็นประจำ

๒) ควรดำเนินการส่งเสริมให้มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมาก ในด้านไม่ถ่มมรดกตื้นเขิน เชื้อมรดก เชื้อกรรม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกน้อยกว่าด้านอื่นเช่นเดียวกัน ในเรื่องการเชื่อว่าเครื่องรางของขลังจะสามารถบันดาลให้ท่านประสบความสำเร็จได้ และการเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม

๓) ควรส่งเสริมชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากมีโอกาสนเผยแพร่การส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนา โดยส่งเสริมให้มีโอกาสร่วมบริจาคปัจจัยในการบูรณปฏิสังขรณ์วัด ทำบุญเป็นประจำ ร่วมปฏิบัติธรรม ช่วยเหลืองานวัดและชักนำบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นมาทำบุญ

๔) ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกที่ของชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากมีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปได้มีโอกาสช่วยเหลืองานวัดเป็นประจำอย่างเหมาะสมกับวัยและความพร้อมของอุบาสกอุบาสิกา

๕.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาของสมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกาในอำเภออื่นตลอดถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลายด้านอันจะนำไปสู่การนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

๒) ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมผู้รักษาอุโบสถศีลอำเภอหนองบุญมากในเชิงลึกเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตเพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๑)หนังสือ

สถาบันบันลือธรรม. ๔๖ อุบาสิกาพุทธสาวิกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของ
ธรรมสภา, ม.ป.ป.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก.พุทธสาวกพุทธสาวิกา.พิมพ์ครั้งที่ ๒,กรุงเทพมหานคร:ธรรมสภา, ๒๕๔๘.

(๒) วิทยานิพนธ์

ดวงกมล ทองคนารักษ์. บทบาทและความสำคัญของอุบาสิกาในพุทธศาสนาเถรวาท.วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

ตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์. การศึกษาบทบาทของอุบาสก อุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนาศึกษา

เฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

แห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

ธนกุลช ฉัตรเลขวนิช.การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของอุบาสกในสมัยพุทธกาลและใน

สมัยปัจจุบัน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬา

ลกรณราชวิทยาลัย,๒๕๕๑.

พระนรุล ฐานวีโร.ศึกษาบทบาทของอุบาสกและอุบาสิกาคือพระพุทธศาสนา.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร

มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๕๔.